

Glavni naglasak je na dokumentaciji, obradi i analizi pismene baštine. Osim toga, istraživanja se bave teorijskim i metodološkim temeljima znanosti, digitalnom regionalnom dokumentacijom i stvaranjem virtualnih zajednica. Na tehničkoj razini orijentacija je na stvaranju baza podataka, složenih informacijskih sustava, razvoja softvera i aplikacija za X-tehnologije.

Kako se može studirati povijesna informacijska i dokumentacijska znanost na Sveučilištu u Grazu?

Teme iz ovog područja dio su kurikuluma preddiplomskog i diplomskog studija povijesti, a u programu poslijediplomskog studija humanističkih znanosti može se pisati rad. Posebno su osmišljeni moduli iz ovog područja na sveučilištu - „primijenjena

informatička znanost“ za „primijenjene kulturalne studije“ kao i izborni modul „digitalne humanističke znanosti“. Zadnjih godina naš odsjek Sveučilišta u Grazu sudjeluje u združenom diplomskom studiju naziva EuroMACHS (**“Europe, Digital Media, Arts and Cultural Heritage Studies”**) koji je jednim dijelom povezan s predmetom povijesne informacijske znanosti.

Više informacija: <http://euromachs.uni-graz.at/>
<http://hfi.uni-graz.at/>

Literatura:

Onno Boonstra, Leen Breure and Peter Doorn: *Past, present and future of historical information science*. The Hague: Data Archiving and Networked Services, 2006.

Razgovor s profesorom Miroslavom Akmadžom

Razgovor vodio: Domagoj Tomas

Sugovornik: Profesor Miroslav Akmadža s Hrvatskog instituta za povijest – Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskom Brodu

Miroslav Akmadža (1967.) poznat je u javnosti kao istraživač crkvene povijesti, posebice odnosa Katoličke crkve i komunističkoga režima u Jugoslaviji. Inače, s temama iz crkvene povijesti magistrirao je i doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a svojedobno je predavao i na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Manje je poznata činjenica da se u tom razdoblju upravo na njegov poticaj 2007. skupina studenata počela sastajati i okupljati u udrugu koja je uskoro prerasla u današnju ISHA – Osijek. Od 2008. zaposlenik je Hrvatskoga instituta za povijest – Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskom Brodu, gdje radi na mjestu znanstvenog savjetnika, a ujedno je i voditelj znanstvenog projekta *Demokratski pokret, velikosrpska agresija i Domovinski rat u istočnoj Hrvatskoj*, dok predavanja održava na Hrvatskim studijima i Visokoj školi međunarodnih odnosa i diplomacije Dag Hammarskjöld u Zagrebu.

Kako biste ocijenili opće stanje u hrvatskoj historiografiji danas, uzimajući u obzir prihvaćenost

Profesor Miroslav Akmadža

i usvojenost suvremenih znanstvenih i metodoloških pristupa?

Mogu se uočiti pozitivni pomaci, iako sporo, s obzirom da tranzicijsko razdoblje iz komunističkog sustava u demokratski još uvijek traje i moglo bi još potrajati. To se svakako odražava i na sporost usvajanja suvremenih znanstvenih i metodoloških pristupa, s obzirom da su mnogi povjesničari ipak školovani u sustavu u kojem

je historiografija bila prilično ideološki opterećena. No, kod mlađih povjesničara primjetno je da su prihvatili suvremene uzuse historiografskog istraživanja.

Možete li izdvojiti određene specifičnosti koje su karakteristične i vezane uz istraživanja iz područja crkvene povijesti?

Hrvatsku historiografiju nemoguće je izučavati bez poznavanja crkvene povijesti, s obzirom na usku stoljetnu povezanost političkih i crkvenih odnosa, što se može reći i za cijelu Europu. Ono što je u novije vrijeme uočljivo jest činjenica da se crkvenom poviješću sve manje bave svećenici, a sve više laici. Iako to na prvi pogled može izgledati dobro, ipak to ponekad predstavlja problem, jer mi laici često nedovoljno poznajemo teologiju, crkvene kanone i sl., što nam otežava bolje razumijevanje crkvene povijesti. Zato je bolje da postoji solidan broj svećenika povjesničara, kako bismo se bolje nadopunjavali i stvarali što realniju sliku crkvene povijesti.

U kojoj su mjeri istraživačima crkvene povijesti iz svjetovnih redova otežana istraživanja, s obzirom da se većina relevantnih izvora nalazi u privatnim (crkvenim), a ne javnim arhivima?

Ovisi o kojem se vremenskom razdoblju istraživanja radi. Istraživačima starijih razdoblja nije problem jer je starije gradivo u pravilu svugdje dostupno. Mi koji se bavimo novijim razdobljem često imamo problema s dobivanjem arhivskog gradiva na uvid jer se od biskupije do biskupije različito tumače pravila. Tako neke biskupije dozvoljavaju uvid u skoro svo gradivo, dok neke ne dozvoljavaju ništa ili vrlo malo nakon 1945. Slično je i s državnim arhivima na mjesnoj razini, dok je u Hrvatskom državnom arhivu uglavnom dostupno svo gradivo starije od 30 godina, osim pojedinih fondova, poput Udbinih i sl., koji su još uvijek teško dostupni.

Kako vidite mogućnosti i perspektive istraživanja crkvene povijesti u Hrvatskoj za mlađe istraživače?

Mogućnosti su velike. Osobno se trudim potaknuti što više mladih istraživača da se bave crkvenom poviješću pa ih je već nekoliko pod mojim mentorstvom doktoriralo, a neki će uskoro. Naime, toliko je neobrađenih tema da nas par starijih to nije u mogućnosti sve obraditi te nam je pomoć mladih jako potrebna.

Slazete li se s ocjenama velikog dijela kolega iz područja humanističkih znanosti da novi Pravilnik o uvjetima izbora u znanstvena zvanja obezvrjeđuje domaću znanstvenu produkciju?

Slazem se. Na žalost, kod nas je uvriježeno mišljenje

da naše ništa ne valja, a sve strano je dobro samim time što je strano. Priča da naši znanstvenici jedni drugima olako daju pozitivne recenzije ne drži vodu, iako uvijek ima iznimki. Osobno sam dao mnoge negativne recenzije jer ne želim da moje ime stoji na lošoj knjizi ili radu, a tako misli i većina mojih kolega. Dapače, trudimo se jedni drugima biti što stroži kako bi kvaliteta naših radova bila što bolja. Ništa drugačije nije ni u inozemstvu, i tamo se znanstvenici međusobno poznaju, a i oni su ljudi i skloni su svemu i svačemu. Ako baš hoćemo „muljati“, vrlo lako možemo naći i inozemne recenzente koji će nam olako dati pozitivnu recenziju. Uostalom, koji će to strani časopis objaviti neki naš rad o našoj lokalnoj temi pa taman se radilo o najkvalitetnijem radu? Naše nacionalne teme zanimaju naše časopise i od posebnog su nacionalnog značaja. Kemijska i sl. istraživanja jednako su zanimljiva i potrebna svima u svijetu, a nacionalna povijest, posebice malih naroda kao što smo mi, samo u vlastitim državama.

U hrvatskoj historiografiji i znanosti općenito povremeno se javljaju određene anomalije na koje pojedinci upozoravaju, no rijetki su slučajevi uklanjanja tih anomalija. Je li osnovni razlog za takvo ponašanje kadrovska podobnost ili čista inercija?

Na žalost, ima takvih anomalija, ali na sreću ne puno. Žalosno je kada se znanstvenog novaka ili asistenta primi po poznanstvu, a ne po kvaliteti pa se onda desetak godina troši novac na njegovo neuspjelo školovanje, a u međuvremenu je za isti novac moglo doktorirati troje kvalitetnih novaka. Na žalost, doktorski studiji su toliko skupi da ih sve manje mladih kvalitetnih studenata može pohađati, tako da tu mogućnost imaju samo oni koji su se na

ovaj ili onaj način zaposlili u visokoškolskim ustanovama i institutima. Tako mnogi kvalitetni studenti moraju odustati od doktorskih studija jer nisu u mogućnosti platiti troškove, a stipendije se ne nude.

S obzirom da ste držali nastavu na nekoliko hrvatskih visokoškolskih ustanova (Filozofski fakultet u Osijeku, Hrvatski studiji, Hrvatsko katoličko sveučilište itd.), kakva su Vam iskustva i pogledi na tom planu?

Imam uglavnom pozitivna iskustva. No, možda sam subjektivan jer jako volim nastavu i rad sa studentima. Najduže sam radio u Osijeku (7 godina) i to s velikim zadovoljstvom. Jako je bitno da se osječko sveučilište razvija jer je potrebna decentralizacija visokog školstva. No, nedostaje kadrova te je potrebno znatno povećati

broj mladih sveučilišnih profesora, kako na povijesti, tako i drugdje, i to ponajprije s područja Slavonije, kako bi se stvorili dobri temelji za daljnji napredak.

Za kraj, možete li nam reći koliko ste upoznati sa ISHA-om i radom njezinih hrvatskih ogranka, odnosno aktivizmom studenata povijesti u Hrvatskoj općenito?

Jako sam dobro upoznat, redovito sve pratim i jako sam zadovoljan motiviranošću mladih studenata. Najviše pratim rad osječkih studenata i studenata Hrvatskih studija te mogu reći da su rezultati njihovog rada na visokoj razini. Još više treba poraditi na suradnji s profesorima koji ne smiju biti nezainteresirani i moraju svojim savjetima usmjeravati mlade u njihovom radu.

Obrazovanje budućnosti – Massive Open Online Courses (MOOCs)

Dubravko Aladić

Praćenje predavanja profesora sa svjetski priznatih sveučilišta preko interneta (online) besplatno je sve do donedavno bilo uistinu nemoguće. Međutim, počevši od 2011. godine kada su Daphne Koller i Andrew Ng osnovali web platformu www.coursera.org gdje se moglo po prvi puta potpuno besplatno pratiti predavanja profesora s najboljih sveučilišta i polagati ispite kod njih te sudjelovati u raspravama na forumu navedene stranice s brojnim drugim sudionicima istog tečaja iz cijeloga svijeta. To je bila prva naznaka istinske revolucije u obrazovanju i pojava tzv. online obrazovanja. Naime, 2012. godine trenutno dva najbolja sveučilišta na svijetu Harvard i MIT (Massachusetts Institute for Technology) udružili su snage i zajedno uložili 60 milijuna dolara u stvaranje svoje vlastite web platforme koja će davati besplatne online tečajeve pod nazivom *edx* koji je po brojnosti tečajeva manji od coursera.org, ali kvaliteta izvedbe tečaja i načini vrednovanja usvojenog znanja uistinu su, pedagoški gledano, na visokoj razini.

Ono što je možda najviše neobično kod pojave online obrazovanja jest to što svjetski priznati profesori pristaju davati besplatno svoja predavanja preko *edx* ili *coursera* platforme čime su dobili zanimljiv nadimak – *superprofesori*. Ono što je bitno za naglasiti jest to da se sadržaj online tečaja ne razlikuje od predavanja uživo,

odnosno da se kvaliteta predavanja ne razlikuje bilo da se ono sluša online ili uživo i to je možda najvrjednija karakteristika ovakvih predavanja. Obujam znanja koji se stekne tijekom praćenja takve vrste predavanja, popularno nazvanog MOOC, uistinu je velik. Kako je predsjednik *edx-a* Anant Agarwal naglasio više puta u svojim izlaganjima – ljudi iz svih dijelova svijeta raspravljaju na forumima o obrazovanju, znanosti, povijesti, fizici, kemiji, rješavaju komplicirane zadatke, dijele iskustva pisanja eseja za određeni online tečaj što je neizmjereno pozitivno i korisno jer se u tom kontekstu dobivaju vrijedna iskustva za bolje razumijevanje različitih kultura.

U pogledu online tečajeva iz područja društvenih i humanističkih znanosti posebno se ističe online tečaj profesora sa sveučilišta Harvard, Gregory Nagyja, pod nazivom *Ancient Greek Hero* gdje se u 24 tjedna obradila problematika grčkog heroja kroz epove Ilijadu i Odiseju, međutim i kroz nekoliko autora grčkih drama i komedija, Herodota i ostalih književnika antičke grčke i djelomično rimske književnosti čime se kroz detaljnu analizu tekstova dobiva slika antičkog junaka kakvim su ga shvaćali ljudi u antici i kako se shvaća danas. Također, posebno valja